

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemam za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četr leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četr leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemam za četr leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne pett-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravnost, na katero naj se blagovolijo pošljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Centralizacija v naučnem oziru.

Ako bi hoteli iz potrebe kranjske šolske postave sklepati na bodočno politiko, tedaj se nemamo nadzrijeti druge sisteme. Merodajni krogi barem v šolskih zadevah gojje še vedno idejo centralizacije, idejo uradniškega uniformiranja raznih panog državnega drevesa. V tem preprečevanju nas je okrepila tudi debata v državnem zboru o prički razgovora o odškodovanju potnih stroškov okrajnim šolskim svetovalcem. Iz govorov vladnih zastopnikov se je videlo, še več pa se meje vrstami čitalo, da jim nij bilo toliko na tem ležete, da bi se pristedito 80.000 gld., kar se je pač krepko poudarjalo, ampak preosnovanje sedanjega šolskega aparata v smislu koncentracije, t. j. združevanje oblasti v vladne roke jim je bilo posebno prisrcu. Minister Stremayer se je izjavil: Glavne osobe v okrajnem šolskem svetovalstvu sta c. kr. glavar in c. kr. nadzornik, ona dva sta pravo jedro te korporacije. Večletni voditelj avstrijskega ljudskega šolstva, dvorni svetovalec Heršman se je prav simpatično izjavil o novej kranjskej šolskej postavi, rekoč, da mu je tako koncentracija ljuba, da bi bilo želiti enacih postav tudi od strani drugih deželnih zborov. Tendenca vseh teh naprav, zakonov in predlogov je dati šolstvu uradniško obliko, učitelju uradniško suknjo in centralizacijo.

V teku 10 let je avstrijsko šolstvo doživel res velezanimivo metamorfozo. Pred letom 1868. bilo je del cerkvenega (in zraven vladnega) organizma. Bilo je učiteljstvo v tacem stanju, katerega je v nekaterih slučajih tudi teško prenašalo, zlasti ker so bile socijalne in materialne učiteljske razmere mno-

gokrat, zlasti pri nižje kategoriji učiteljev žalostne. Prišla je doba preobrazovanja, doba učiteljske nade za boljšo bodočnost, doba, v katerej se je sicer nekaj za šolstvo in učiteljstvo storilo — a žalibog hitro htrje nam ta čas zginil.

Kaj se je vse delalo v tej minolej dobi? Učiteljstvo je hrepelo po boljšem materialnem stanju, domoljubni del se je potezel ob enem tudi za pravo šolsko korist in zavedni del učiteljev poganjal se je še za samostalnost svojega stanu. Koliko se je doseglo? V prvem obziru (materialno učiteljsko stanje) malo, v drugem (boljše stanje šol) le nekoliko, a v tretjem obziru (učiteljska) samostalnost ... ne smemo govoriti! ... Kaj je v dobi preobrazovanja storila cerkvena stranka? Ona je bila pasivna v vsem. Kaj neodvisna narodna? Krepko se je potegnila za narodne pravice, narodni jezik v šoli, za samostalnost šole in tudi nekoliko za boljše gmotno stanje učiteljsko. Katera stranka je pa zmagala? Stvariteljica novih šolskih zakonov, vladajoča stranka je s svojo močno podporo konsekventno izpeljala svoje pravne namene. Združila je vse državljanke moči v eno celoto. K mogečnemu stroju uradnikov pridružila je še velik broj vojnikov nižje kategorije, ljudsko učiteljstvo, katero je uže skoro v vseh avstrijskih deželah v vladnih rokah. Ako se moč države v tej centralizaciji pokazuje in razdeva, ako bude to duševno uniformiranje vseh javnih služabnikov vlogo in državo zdatno okrepljalo, potlej smo na pravem potu do državnega blagostanja. Ali o vseh teh naredbah imamo obilo pomislekov, katerih pa brčas objaviti ne smemo, valjda nam jih državni pravnik ne pustil.

Majhen ali odločen sovražnik Nemcov

je gotovo sosed njih, Danec. Danska monarhija ne šteje več nego 1,724.470 prebivalcev, torej je malo večja nego bi bila zdajnjena Slovenija. Ali ta Danska ima slavno zgodovino, ima lepo literaturo in vsled tega je danski narod tako kulturni kakor malo kateri večji. Do konca pretečenega stoletja so tudi na Danskom Nemci in nemškutarji šopirili se kakor pri nas Slovencih, večje danske literature nij bilo, nemški jezik je bil pri dvoru in pri gospodi „nobel“ jezik, danski le za kmene. In če je kateri pesnik (kakor Baggesen, Oehlenschläger) kaj pisal, pisal je rad nemško in dansko ob jednem. Ali s početkom tega stoletja se je mej Danci probuli živ in plodonosen narodni duh, narodna literatura in znanost se je ustvarila in nemščino iz dežele ven vrgla. Nemci so bili zategadelj na nje silno jezni, napravili so leta 1864 vojsko zoper Dance in so jih zmagali po pričahu teškem boji, v katerem so se Danci izvrstno držali. Nemci so jih potlej v miru dunajskem 30. okt. 1864 odvezli dve provinci Šlezvik-Holštajn in Luburg. Potlej po vojski Avstrije z Nemčijo leta 1866 je sicer Napoleon našo monarhijo nagonjil, naj si pridržal pravico, za Dansko terjati severne dele Šlezvika, kjer Danci prebivajo za Danijo nazaj. Ali letos je grof Andrássy to pravico (člen V. praskega miru) prostovoljno oddal Nemcem.

To pred očmi imevši bode bralec razumel sledeče poročilo iz najnovejših dnij: Dunajskej „Deutsche Zeitung“ se poroča iz Kopenhagena 22. t. m., da je 239 danskih pravnih volilcev iz okrožev Hadersleben in Apen-

Listek.

Jezikoslovne reči.

Iz Slovenije. — M.

U bodemo pisali namestu **v**.

(Dalje.)

4. Ovo razločevanje v slovenščini je seme in sramotno. Kaj si bodo mislili o nas naši bratje Srbohrvatje in drugi Sloveni, kadar vidijo, da niti dva pisatelja ne pišeta enako, in da celo poedini pisatelj eno in isto besedo zdaj tako zapiše, zdaj pa tako. Menili bodo, da je naša pisava ali tako črez mero slobodomislna, ali pa da pisatelji slovnice ne zaajo. „Danica“ in Novice imajo vrednika, „Narod“ in „Zvon“ pa urednika. Kje je razloček? Vendar ne ta, da bi bil urednik bolj nazadnjega mišljenja, urednik pa bolj naprednega, saj pri nas nikogar ni, ki bi ne hotel krepko napredovati. Ta piše uvod, oni vvod, ta upliv oni vpliv, ta mstati oni vstat, in tako gre ta pisarija in

infinitum. Vsega tega naravna posledica je ta, da pri nas glagolov zloženih s predlogom *u* ali *v* nikdo ne ume prav pisati, niti kmet, niti gospod, dočim na jugoslovanskem zadevne glagole vsak seljak in prostak prav pisat zna. Ko bi se pisatelji vsaj slovnice držali, da bi one glagole tako pisali, kakor ona velevali te razlike. Gospod pisatelj članka: „Kaj smo?“ itd. kojemu je slovenščina domaća, pa se vendar tega predsodka zuebiti ne more, sam piše enkrat *u*-peh, potem pa *v*-peh. Ali nij ta razlika kozja dlaka in še menj? Poreče, „tiskarski pogrešek je“. Najbo; pa tudi tega bi ne bilo, ko bi doslejno pisali, ali povsod *u*, kakor narod zahteva, ali pa povsod *v*. To bi bila sicer napaka, toda dosledna napaka, in ne razkrivali bi pred svetom, kako s pravopisom tavamo. In vendar, — kdo bi mislil še se nahajajo možje, ki taki pisarji pripisavajo *v*soko ceno, češ, da je izvrstna! Tako pravi pisatelj članka „Kaj smo?“ itd. (v let. „Nov.“ str. 45): In res, kako bi mogli mi

sami iznebiti se le pega predstva (!) ki nam so ga odkrili (!) in ohranili veljavni gramatiki (gl. na pr. Metelko str. 144 in 145)⁴. Dokler bodo imeli tako misleče pisatelje, je razvoj slovenskega jezika zadržavan, napredek naše pisave utopija, misel jugoslovanskega zblizavanja prazne sanje, vse tako naše pričadevanje humbug.

Kaj to je „lepo predstvo“, ako napak pišemo, ako se s tako pisarjo smešimo? In ta pisatelj celo vsklikne: „Kdo ne pozna razločka med urezati in vrezati!“ Mož, strokovnjak na glasu, na jezikoslovem poli ne majhna avtorteta, ta profesor pravi: „**Napeno** in zgodovinskemu razvitku naše slovenščine **nasproto** je razločevanje meje *u* in *v* v sestavah, kakor urezati abia vrezati einschneiden; naša slovenščina ima v tem primeru angleški *w*, ki se izgovarja kakor *u*. Dalje on piše: „Razločevanje mej vsekati in uskati so se izmisli sile nevejni slovničarji, ali prav za prav

rade v severno-šlezviškem listu „Danewirke“ objavilo sledičo izjavo: „Vsled pogodbe, sklene ne 11. oktobra 1878 med Nemčijo in Avstro-Ogersko se je ovrgla dolžnost Pruske, da bi severni Šlezvik oddala po izvršenem glasovanju ljudstva zopet Danskej. Mi upamo, da se ta stvar, ki je za nas in naše sodržavljane življensko vprašanje, s tem še nij končno rešila. Da pak se ne bude dvomilo o tem kakšen vtis bi namena končno veljavne ločitve severnega Šlezvika napravila na naše prebivalstvo, izjavljamo mi podpisani, zastopajoči veliko večino ljudstva zastopajočih pravnih volilcev, slediče: Z danskim narodom imamo jeden in isti jezik, skupno duševno življenje in zgodovinske spomine. Mi smo bili srečni, ko je pripadal naš narod k danskej državi. Nikdar nisemo želeli od nje se ločiti, in prebivalstvo severnega Šlezvika bi postalo jako žalostno in potro, ako bi óna dogodba med Avstrijo in Prusijo pomenila to, da bomo z zmirom ločeni od ónega naroda, v katerem so naše naravne korenike.“

To je narodni glas, patriotični vzkljek potlačenega rodoljuba, simpatičen vsacemu pravčnemu človeku, le nemškim prusjanom ne!

Kakor stvari stojé nij dvomiti, da bode Danska tačas, kadar bode Nemčija v kakovo veliko vojsko zapletena (ali s Francijo ali z Rusijo ali z Avstrijo, ali z vsemi ali z dvema teh) priskočila in si z orožjem v roki vzela, kar je vselej krivična in požrešna Nemčija zoper vse narodnostno pravo osvojila si. Bog daj srečo Dancem.

Angleška vojska v Afganistanu.

Londonska poročila iz Azije so bila zdaj nekaj časa semkaj kako miroljubiva, videlo se je iz njib, ka si Anglija želi miru in želi roke svoje osloboditi v Aziji, s tem, da bi mir sklenila z afganistanskim vladarjem Jakub-Kanom. Vse želje Angličanov ostale so le želje, kar se razvidi tudi iz poročila veljavnega angleškega časopisa. To poročilo pravi: „Ako je vlast (angleške) matere zemlje, ko je indijskej vlasti ukazala, boj z Afganistankom najhitrejše dokončati, tačas misli, da je čas prišel, ko se bodo naše razmere z Afganistankom tedaj lahko mirnim potem uredile, moralni so poznejši dogodjaji to zmotnjavo hitro odpraviti. Da bi bili v Londonu želeli končati vojsko, kar ka-

kor da bi z očmi trenol, s porazmilenjem ali brez njega, kakor so druge novine poročale, tega nijsmo ni jeden trenotek verovali. Ako je bila vojna politika vladna pravšna ali ne, — ako bi se pak naša vojska kar naglooma iz Afganistana odpozvala, ne da bi se bil glavni smoter te vojne dosegel, veljalo bi toliko, kakor na nas poklicati še večja zla, nego so bila óna, katerim bi se morali izogajiti sto vojno. S tem bi priznali mi svoj neuspeh, a to bi prouzročilo, da bi se zla večja Afganistancev in drugih spremenila v dejansko protivljenje in na boj pozivanje. Da so avtoritete angleške vlade indijskej kako priporočevale vojsko brzo dovršiti z Afganistankom, to je tako verjetno. A v teh instrukcijah se je pa gotovo tudi priznalo, da, ako se hoče cilj doseči, se mora v tem slučaju vojna nadaljevati. Gotovo da se je indijskej vlasti ukazalo, primerne dogovore z Afganistankom pričeti, ali, ako bi se pa ti dogovori nezadovoljivo končali, da mora brzo in energično delati. „Naj bodo ali dogovarjanja ali pa še daljni boj, kar boste storili, storite hitro“, — tako so se na vsak način angleške instrukcije glasile, in kakoršnih se je istinito potrebovalo. Čakanje v Dželalabudu je tako iz vojnikega kakor iz političnega stališča predolgo trajalo. Tacih prikazkov se ne manjka, ki nas opominjajo, da, ako Angleži ne bodo kmalu jeli dalje prodirati, bodo Serdari splošno odpali, ki so se nas oklenili le radi naših hitro dobrijenih zmag, ali pa radi sovraštva do Šir Alja. Nekateri izmej teh glavarjev so uže tudi res prestopili k Jakub kanu drugi se še niso odločili. Z druge strani pak vsa znamenja govore, da bodo Jakub kan boj nadaljeval, in jedini rezultat našega (angleškega) čakanja bole ta, da se nam bodo vojne težavnosti še namnožile. — V Dželalabudu se velikansko nakopičuje provijanta, in vse kaže zdaj na to, da bodo Angleži jeli dalje prodirati; isto tako se trudijo, da bi se do 1. majnika v Quetti preskrbeli z živežem za 6 mesecev. Iz Jakobabada se poroča, da je cel train za oblegovanje dobil ukaz naprejiti, in tudi Bombayska brigada v Pišinskej dolini jela se bodo takoj dalje premikati, kakor hitro bodo ceste in živež zavarovani. Somiani cesta se bodo takoj odprla, in nakupilo se je 2000 velblodov, da jih bodo porabili za vojni transport. S kratka, srednjeazijsko vprašanje

je še tako odaljeno od svoje rešitve, kakor evropsko-orientalno.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28. marca.

Gospodarska zbornica drž. zbor je sprejela 27. marca postavo o daljem pobiranju davka in oddanji 100 milijonne zlate rente. — Ministrski predsednik Stremayr je „energično“ odbijal napade grofa Leona Thuna na vlast, in je dejal, da javno mnenje z „ne-motiviranim“ tožbami njegovimi ne bode omahljivo postalo. — Tako nas podučuje telegram, da vemo kakšne so bile Thunove obtožbe, moramo počakati prestolničnih časnikov.

Bivši vstaški vodja **Hercegovincev** župnik Mušič je bil 27. marca na Dunaju pri cesarji sprejet in je prosil, naj se avstrijska vlast za uboge kristijanske Hercegovce in Bošnjake zboljša takó, da se bode nehalo Turke podpirati, in dobrodo kristijani res enako pravico in zemlje.

Magjari iz Szegedina so se razšli po srbskih vaseh na jug od preplavljenega mesta. Srbi so jih povsod kot nesrečnež gostoljubno sprejeli in za nje skrbeli. To je blago maščevanje za vse óno zlo, kar ga je magjarizem uže naredil Srbom in drugim Slavjanom. Leta 1848 so Magjari Srba Zeravico neusmiljeno v Szegediu umorili, dosti srbskih vasij požgali, predlanskim so Srba Miletiča po nedolžnem v zapor vrgli itd.

Ogerska državna zbornica je 27. marca po dolgej debati sprejela z 208 proti 154 glasi vladni predlog, naj se odobri ali inartikulira berlinski dogovor. — Pred koncem debate je minister Tisza zopet pobjal opozicijo skrajne leve in družbenikov njenih. — Srbski poslanec Polt pak je dejal, da je neplodovito, zdaj še o okupaciji Bosne prepirati se, ko je vendar uže zvršena. Po njegovej misli berlinski dogovor orientalnega vprašanja nij rešil, ampak le še bolj zamotal in zaplél. On je odločeval o razmerah orientalnih narodov, a nij pred očmi imel njih pravih razmer in koristij. Evropa je le nepravično protivna Rusiji, ali ničesa ne vé, kaj bi namesto Turčije posadila boljega. Ta Turčija pa se je izkazala nezmožna za vake reforme, in Evropa nij nič storila za kristijane v orientu, le Rusija je kaj storila. Avstrijsko-ogerska monarhija, pravi govorik, pa dvoumno rolo igra, ker bi na jednej strani rada delala se kakor osvoboditeljica orientalnih Slovanov, na drugej strani pa govoriti tako, kakor da je okupacija le Slovanom sovražna. Govornik dalje kaže, da magjarski rod nema nobenega interesa delati zoper svobodo krščanskih orientalnih narodov. Če hoče Avstrija veliko orientalno politiko delati,

so je uzel iz drugih slovenskih jezikov.“ Ime tega gospoda je znano jezikoslovcem.

Otec Marko je bil tudi „veljavni gramatik“, se ve da o svojem času, in njegova „slovnica“ je cela dva natisa doživel, s čemer se Metelkova ne more hvaliti. V Pohlinovi slovničici je ravno tako marsikako zrno, kakor je v Metelkovi, marsikaka pleva, za kojo se dandanes nihče ne zmeni. Če je Metelko res tako dovršen in tedaj „veljaven gramatik“, zakaj pa ne pišemo po njegovem: perdejlek, perzadejtè, dobre, z dobrem? Če je njegova pisava prava, to je naša napčna, če je pa naša prava, je njegova napčna. Kako „veljavni gramatik“ je Metelko, naj kažejo besede g. prof. Levca (gl. Jahresbericht d. St. O. Realschule. Laibach 1878. Str. 11. D. u-Stämme. 1. b) „**Napčni** dat. sg. na *u*: si-novu , ki se zdaj v pisnem jeziku izključno nahaja, sta še le Kopitar 232 in Metelko 178, 179 postavila“, itd. Kdo je nap-

čni dativ postavil? Metelko; kdo tedaj napak uči? Metelko. Ali se moremo, ali se smemo sklicavati na pogreške? Ono razločevanje — gledé naroda — je gotovo napaka. Ali so napake „lepa predstva“? Da nikomer krivice ne delamo, recimo, da Metelko je za deset Pohlinov, to je, Metelkova slovница ima več dobrega v sebi, ko deset Pohlinovih, zarad tega pa še ni vsaka smet zlata resnica in grda napaka „lepo predstvo“. Za Boga sve-tega, ne skušajmo zagovarjati, kar je slabega, plev, iz gole zaljubljenosti v napake, ki grdi našo pisavo! Da se izbavimo iz take pisarje, nam ne preostaje drugega, nego pisati povsod dosledno *v*, ali pisati povsod dosledno *u*. Kaj je bolje? Ali pišemo dosledno povsod *v*, zadovoljili bodoemo kranjski, ali bolje rečeno gorenjski slovenščini, — kaj pravim slovenščini, gorenjskim nenaprednim podeljem — pa oddaljili se bodoemo od vseh drugih Slovanov, oddaljili od lastnega naroda, za peljali bodoemo velik del slovenskega na-

roda k napačni izrek; in za vselej naj omolknemo proslavljenje zedinjanja in zblizavanja z bratskim narodom Hrvatov, ker je v tem pogledu do cela nesmiselno. Ako pa pišemo povsod *u*, približali se bodoemo i drugim Slovanom, zlasti slovenskemu narodu, zaprečili bodoemo napačno izreko, zlasti štajerskih Slovencev, in zdatno se bodoemo približali Srbohrovatom. Ako je res, da se imamo ozirati na svoj narod, ako je res, da se imamo nagibati k Jugoslovom, zlasti Hrvatom, potem moramo, na vsak način, pisati *u*, kjer in kakor ga pišejo ti.

Pisatelj članka „Kaj smo? in česa hočemo?“ sicer pravi, da pišimo po sedanji navadi, bolje razvadi, *v*, da dobimo vse tiste „tenkosti, odličice ali nuance in finosti drugih jezikov, katerih doslej, žalibog, pogostoma v našem pogreša“ (gl. „Nov.“ 7 list, 1. 1879, str. 53). To je pač tako plitev razlog, kajti Srbohrovati, kajih pravopis se sklada z narodno govorico, ne poznajo tega razločevanja,

mora se prej ali alej z Rusijo zvezati, ali potlej mora pa tudi svoj notranji sistem izpremeniti in slovenskemu elementu óno stališče dati, ki mu po pravici gre.

Vnanje države.

Bolgari v vzhodnjej Rumeliji prav dobro organizirane demonstracije delajo zoper evropskega komisarja Schmidta. Vse kar je okolo nega, celo kozake pretepo, le njemu nič ne storé. Ruski oficirji prenašajo, da kamnje od Bolgarov na nje leti — piše „Pol. Corr.“ — a se ne ganejo, ker privoščijo „Evropcem“ napade.

Iz **Belgradu** se poroča, da bode námoste Vasiljevića prevzel profesor Stojan Bošković ministerstvo za nauk.

Iz **Aten** se poroča, da so prišle v luko Piräusa tri angleške vojne oklopne ladije. — Ali Grke pred Turki varovat, ali pa Grkom vojsko branit?

Na **Francoskem** se je samo to batí, da ne bi radikalizem preveč premagoval in republiki škodoval. Zdaj je Ferry predložil postavo, ki daje šole in uk le državi v roke. Zoper to se dviga cerkev in naglaša svoje pravice. Agitacija je uže velika. Valjda se bodo republikanci premislili, predno bodo število svojih protivnikov neprevidno množili. Svobodo vsem prepričanjem, pa ne prehude centralizacije.

Kakor poslednji telegram iz Francoskega javlja, je večina senata zoper predlog, da bi se obe zbornici vrnili iz Versaillesa zoper v Pariz. — Ministri pa so rekli, da so za vrnitev v Pariz, ali hočejo, da se vse želene garancije (za varnost parlamenta) dadé.

Iz republike **Sv. Štefana** se poroča, da je narodno svetovalstvo (nationalrat) zavrglo s 65 glasi proti 62 glasom (torej le s tremi glasi večine) nasvet stanovskega svetovalstva (ständerat) v Genfu, naj bi se smrtna kazen odpravila.

Angležem se v južnej **Afriki** kopičijo sitnosti in težave. Poleg Zuluvov so vstali še rodovi Basutosov zoper svoje gospodarje Angleže in jim bodo nadlege delali. Oni sicer niso tako vojeviti kakor Zulu, ali ravno zdaj so neprilični pod orožjem.

Dopisi.

Iz Ljubljane 27. marca [Izv. dop.] Tukajšnji narodni trgovec g. B. je pri c. kr. dež. sodišči v Ljubljani vložil prošnjo za vknjiženje lastninske pravice, katera je bila pisana v dobrej slovenščini, a dotični odlok mu je sodišče poslalo v nemščini! Po § 13 zemljeknjičnega zakona se imata stranki dogovarjati v jezici, katerega govoré deželani

vendar prav dobro izražajo „vse tenkosti, odličice ali nuanse in finosti drugih jezikov“ bolje nego mi, imajoči, ali vsaj imeti hoteči to dlakocepno razločevanje. Ta „odlitica“ je le nekaj umišljenega, nekaj strahu podobnega, ki je „okoli in okoli votel, v sredi ga pa nič ni“, kakor narod ta pojmom opisuje.

Ako pa rabimo ta predlog tako, kakor ga rabijo Srbohvatje, potem bodo zares imeli lahno pa tudi stalno pravilo pisave, in veljale bodo besede g. Stritarja, ki pravi: „Ena mojih misel je ta, da ne sme vsak pisati tako, kakor se mu dozdeva; da so neka stalna pravila, katerih se je držati vsakemu slovenskemu pisatelju“, („Zvon“ 1876. str. 62), in ta stalna pravila nam podaja narod, ki govorí vokal *u*. Ne zaverajmo razvoja našega jezika, ne silimo ga v spone zastarelih oblik, kakoršna je oblika predloga *v*, ampak pustimo, „naj se naše slovstvo razvija in rase po edino pravih, naravnih zakonih, da bode zdravo in krepko, ne puhlo in sleparško“. („Zvon“ 1876, str. 95.)

(Dalje prih.)

(landesüblichen sprache). Naj nam bode dovoljeno vprašati, zakaj se tukaj nij oziralo na ta paragraf? Ali je gospod referent morebiti misil: g. B., trgovec v Ljubljani, umeje ali vsaj ima umetni nemščino, in zatorej mu gre ipso facto nemšk odpis? Ali se je morebiti opiral na § 102., poleg katerega se v zemljisku knjigo sme kaj vpisati le tedaj, ako zemljisknjično sodišče izda pisani nalog? In mož je kombiniral tako: zemljiskne knjige so pisane v nemškem jeziku, ergo ima tudi dotičen odlok glasiti se v uradnej nemščini?

Komentara temu dejaniu pristavljam se nam ne zdi potrebno in zbog nekih znanih ozirov ne koristno. Čitatelji našega lista so itak uže vajeni na one črke, ki niso tiskane v „Sl. N.“ Jedino to naj omenimo, da je nemštni Nemec K. Immermann, piše o svojem narodu, nehoté verno naslikal položaj nas Slovencev. Ta vedri in duhoviti mož je namreč pisal: „dieses Volk ist ein riese, welcher an dem seidenen Süßchen eines guten Wortes sich leiten lässt, es ist tiefsinnig, unschuldig, treu, tapfer und hat alle diese Tugenden sich bewahrt unter Umständen, welche andere Völker oberflächlich, frech, treulos, feige gemacht haben.“

V.

Iz Proseka pri Trstu 27. marca. [Izv. dop.] Žalost človeka obide, ko čuje, kako se od lahonske stranke rogovili v VI. okraju naše slovenske tržaške okolice celo proti najzaslužnejšemu našemu narodnjaku in v obči spoštovanemu gospodu Nabergoju! Še več žali slehernega, ko čuje, da celo nekateri volilci njegovega okraja iz gole bedarije nasprotujejo njegovej kandidaturi! Da so to le ljudje brez značaja in lakomniki, hoteči prodati svojo krvno in róino čast, hlanči tuja za umazane srebrnike, to je gotovo, kajti pošten narodniak in pravi Avstrijec bi se sramoval tako hudi del in sramot.

Volilci VI. okraja tržaške okolice! Bodite ponosni, da imate jednega Nabergoa mej seboj, moža, ki vas povsed vredno in častno zastopa, kadar in kjer gre za korist okolice, občine in vsega slovenskega naroda. On je ne le čast okolici, ampak vsemu Slovenstvu, katero zastopa. Kdo se je za ribištvo potezal in z živimi barvami slikal ubozega ribiča iz okolice, kateri svoje življenje zaupa razuzdanim valovom, da si prisluži za svojo družino vsakdanjega kruha? Kako se je gospod Nabergoj potezal, da nij bilo z dacem obloženo domače ribištvo, to vé vsak. Povzdignil je glas za ubozega kmeta v državnem zboru, da ne bi obložili preveč z davkom pohištva bornega kmeta, kateri ima svoje stanovanje le za svojo rabo in orodje. Nadalje se je potezal g. Nabergoj na Dunaji za znižanje cene soli, katera je še vedno draga v Avstriji, in katere se mnogo v zalogah pokvari. Za te in vse take koristne stvari se je možato potegnil mož iz vaše srede, rojen mej vami, katerega življenje je vedno poštano bilo. Nasproti pa se vam postavijo kandidati, kakor je Movren, lahon, katerega v Trstu še laška stranka njih hotela za kandidata, kateri niti ne zna nemškega jezika, kateremu je naš jezik le „sramotni pasji jezik“! In takega res hočejo ne kateri voliti za svojega poslanca? Sramota okraju, sramota volilcem in vsemu Slovenstvu, ako bode zastopal tujeva vašo hišo! Volilci VI. okraja! premislite, da vas bode svet, ako tujeva zmaga, čudno imenoval in strmel nad vašo nedoslednostjo! Pametni možaki, volilci VI. okraja, kateri znate ceniti zasluge svojega

dodzdanjega poslanca g. Nabergoja, delaite im govorite še zadnji dan, da ne prodere tujeva vašo hišo! Ne volite lahon, kateri je le za laške interese, ne pa za naše narodne, ne za Trst in ne za avstrijske interese sploh. Zapodite izdaialce zadnji trenotek, in zmaga bo prava, katere bo vesela vsa slovenska dežela, ko bode zopet vas zastopal v obči spoštovanji in povsed poznati Ivan Nabergoj.

Iz Škofje Loke 26. marca [Izv. dopis.] Dne 3. aprila bomo imeli pri nas volitve za mestni občinski zbor in nekoliko se je uže agitacija začela ali vsaj pogovor o tem, koga bi volili in koga bi ne volili. Tisti, ki bi radi intrigirali zoper domačo ali zoper narodno stranko, — katera žalibog, da nij tako kompaktna, kakor bi imela v tacem mestu biti, kakor je Loka — rabijo različne izgovore in mevžajo tako in drugače, samo naravnost ne povedo, kaj bi radi, ker tega si vendar ne upajo. Najprej, se vo, gre za vprašanje, kdo bode za našrej župan. Za to nekateri — nemškutari in taki, ki se jim na limanice vsedajo — dodzdanjega župana malostno kritizirajo, da si ravno morajo celo njegevi protivniki vsi enoglasno priznati, da je pošten mož. Zategadelj je naš svet pravkrat: Bodimo veseli če g. Mohor hoče še biti naš župan — in od njegovega domoljuba pričakujemo, da bode še na dalje prevzel težave tega častnega mesta — in glasujimo le za taka domače narodne odbornike, ki bodo deli Mohorju glasove, ne pa kacemu nemškutariju ali kateremu tacemu, ki ne bode poslušali najprej interesov loškega mesta, ampak kakle druge svoje gospodarje.

Iz Čabre 26. marca. [Izviren dopis.] Vaši nemškutarski poštarji počeli so uže našim hrvatskim oblastnijam propisovati uradovni jezik! Tukajšnjemu kr. kot. sodu povratil je c. kr. poštarski urad na Zidanem mostu službeno na c. kr. kot. sod v Bošnjakih adresirano pismo s tole opazko: „Nachdem durch deutsche Ämter die Umkartierung erfolgt, so wolle der Adressat in verständlicher Weise angegeben werden“.

Ker se je pa naš kot. sod protižil proti takemu postopanju, je te dni c. kr. ministerstvo za trgovino podučilo poštarja v Zidanem mostu, da še vendar le nema pravice zapovedavati hrvatskim sodnijam, v katerem jeziku imajo jedna drugaj dopisovati, pa mu je tudi povedalo, kar še poprej nij znal, da mesto „Bošnjaki“ v bivšej vojnej krajini še nij krščeno v nemškem jeziku, pa ker se tam tudi poštarski urad nahaja, da bi ga bil mogel poštar lehko najti tako kakor je brez nemškega prevoda v svojem registru, ko bi ga bil le iskal.

Vesele reči se itak dogadjajo pri vas na Slovenskem.

Domače stvari.

— (Tiskovna pravda.) V zadnjem listu smo poročali, da je „Laibacher Tagblatt“ bil prisiljen preklicati svojo denunciacijo, da so sodniški uradniki na Vrhniku agitirali pri zadnjih narodno izpalih občinskih volitvah na Vrhniku. Denes poročilo s tem dopolnjujemo, da je „Tagblatt“ to storil le vsled sodniške obravnavne, ki se je vršila pri tukajšnjem deželnem sodniji. Urednik „Tagblatta“ je bil sodnik kot svoje priče za vrhniški dopis navel in naznail svoje vrhniške pristaše: g. Muleja, dalje vrhniškega g. Obreso, g. Goloba, g. Majerja in baje še dva druga. Ali no-

benega teh nij bilo k obravnavi! Pustili so bili svojega reveža urednika vsi popolnem na cedilu, in tako je bil obsojen, da je moral popravek v list vzeti, in bode moral še 5 gld. globe ali denarne kazni plačati. Borè nemški urednik je pa baje nemškutarjem na Vrhniko pisal takiste besede: „Bratje v nemškutariji, lehko je proti „Slovenskemu Narodu“ polemizirati in narodnjake denuncirati, ali potlej se pa tudi spodobi moža postaviti in vsaj poskušati dokaz resnice, ne pa mene tako grdo po nemškatarsko na cedilu pustiti.“

— (Vodašk ogled.) Fzm. Kuhn je predvčerjanjem začel v družbi z generalštavnega šefa polkovnikom Vallentsitschem vojaško ogledovanje po Kranjskem in Primorskem.

— (Vinski kongres) bode letos 26. sept. na Dunaji. Odbor se je uže sestavl. Kmetijske družbe — tudi naše — bodo povabljene k sodelovanju.

— (Tržaška čitalnica) ali kakor se imenuje v oklici „Tr. Ztg.“ „das slavische Casino“ pozivlja Tržačane za slavonske srečne poplavljence v Posavini, za katero se nihče ne zmisli, da bi jim pomagali.

— (Mrtev najden) je bil te dni na polji blizu Općine pri Trstu Janez Kristijan Casagrande, 30 let star mehanikar iz Ajdovščine.

— (Tudi slepa kura včasi zrno najde.) Na nekaj čudnega in nenavadnega mas je opozoril prijatelj. To nij, kar bi dejal, ker je sila redko. „Laib. Tagblatt“ je enkrat resnico govoril in povedal nekaj pametnega. On je dejal v sredo, da poročilo našega ljubljanskega dopisnika v listu od vtorika, da je redaktor „Tagblattov“ enkrat Hohenwarta služil, in ga za denar hvalil, a zdaj ga psuje, — da to nij čisto nič važno. To je pa res, da nij. Res je, da je čisto malo vredno in malo važno, ali imajo glasniki naših nemčurških protivnikov kaj političnega karaktera ali pa ga nemajo nič. Kaj je treba renegatom konsekvenč! Denes kuhan, jutri pečen, kar nese. Škoda je bilo torej za prostor ónega dopisa, ker je povedal nekaj kar se samo ob sebi razume.

— (Postni in velikonočni napevi) p. Angelika Hribarja obsegajo: Križev pot, pet napevov. Sedem besedij Jezusovih na križu. Sv. križ. Počeščevanje sv. 5 rán. Duša najde Jezusa v trpljenji, postna. Pet velikonočnih in eno za sv. leto. Čisti dohodek dobita ljubljanska hiralnica in sirotišnica. Na prodaj so pri Gerberju in Ničmanu po 50 kr.

— (Prestop v katoliško cerkev) Herman van Aken, c. kr. podpolkovnik in polveljnik 27. lovskega bataljona, bivši protestant, je 18. t. m. v nemški cerkvi v Celji slovesno prestopil h katoliškej cerkvi in 24. t. m. v Mariboru v knezoškofijskej kapeli prejel zakrament sv. birme.

Razne vesti.

* (Kočevar ubit) Iz Ljubna na gorjenjem nemškem Štajerskem se piše, da so tam v občini Hafning našli umorjenega človeka v gošči pokritega z brstjo in snegom. Udarjen je od zadaj po glavi tako, da je črepinja ubita, oblečen je samo na pol. Vse kaže da je neki mlad Kočevar, ki je prodajal kramarsko blago po hišah, a v gozdu napaden in oropan bil.

* (Boj zoper oderuhe) Dunajska policija je začela oderuhe močno preganjati. Dunajski listi vsak dan nova imena — navadno judovska — tacih ljudij priobčujejo, ki so bili zaradi luhve iz Dunaja zapodeni.

Izdajec in urednik Josip Jurčič.

* (Nasledki mušičnega pika) Češki listi poročajo, da je mehanikarja in telovadca Viktorja Rougéja v Nusejskej dolini te dni pičila mušica na čelo. Čelo je otekalo, a mehanikar na to nij pazil. Kar se mu črez nekaj dñij prisadi šén in mož je zdaj na smrt bolan v bolnišnici.

Poslane.

Slavno uredništvo!

V št. 69 „Slov. Naroda“ od vtorka je neki dopisnik iz Rojana 19. marca našel tudi mene meje renegate. Gotovo nij bil dopisnik dobro podučen, ali je iz sovraštva počrnil naše ime. Pozna nas vsa okolica, da je naš rod vedno naroden, in nij nikdar imel najmanjše misli, nasprotovati narodnim načelom. Kot ud po litičnega društva „Edinosti“ sem se vselej, ako me niso posli zaviral, udeležil občnih zborov in shodov, in se udeleževal razpravljanj. Naj bode to dopisniku v zadostenje, da me ne bode ne on ne nikdo drug v sovražni tabor potisnil, kamor ne maram. Zvest svojemu narodu stal budem vedno na braniku. (Živio! Ur.)

V Rojanu 27. marca 1879.

Franjo Primožič,
posestnik.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca se začne novo naročevanje na „Slovenski Narod“. Vse gg. naročnike prosimo, naročnino ob pravem času ponoviti, da bodo list redno v roke dobivali.

„Slov. Narod“ veljá:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za pol leta	6	gld. 50	kr.
Za četr leta	3	" 30	"
Za en mesec	1	" 10	"

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četr leta.

S pošiljanjem po pošti veljá:

Za pol leta	8	gld. —	"
Za četr leta	4	" —	"
Za en mesec	1	" 40	"

Za gospode učitelje na ljudske šolah in za dijake veljá znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četr leta **2** gld. **50** kr. Po pošti prejeman " " **3** " —

Administracija „Slov. Naroda“.

Umrli v Ljubljani.

27. marca: Peter Leben, dete delavca, 6 l. 9 m., na cesti v mestni log št. 13, vsled sušice. — Matija Gorenjec, 25 l., kaznjenc na gradu, vsled pljučne tuberkuloze. — Rupert Gregorka, dete c. kr. telegrafškega oglednika, 2 l. 10 m., v kravjej dolini št. 26, vsled difteritis.

Tuji.

28. marca:

Pri Maliču: Hirš iz Dunaja. — Hopfner iz Pariza. — Klug iz Dunaja. — pl. Koch iz Gradca. — Popper iz Dunaja. — Medic iz Kočevja. — Sieb iz Trsta. — Schreiner iz Dunaja.

Dunajska borza 28. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	64	gld. 40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	64	" 60	"
Zlata renta	77	" 10	"
1860 drž. posojilo	117	" 50	"
Akcije narodne banke	804	" —	"
Kreditne akcije	243	" 25	"
London	116	" 95	"
Srebro	—	" —	"
Napol.	9	" 31	"
C. kr. oekini	5	" 53	"
Državne marke	57	" 35	"

Prodaja kônj.

Osemdeset, vozit dobro navajenih, 15 à 16½ pestij visokih, večnom mladih kônj se bode kakoršnega si bode hotel kdo izbrati, predajalo do 8. aprila v hlevih, kar jih pa bode ostalo, pa naslednjega dné na javnej dražbi na Franjo Josipovem trgu. (106—1)

Na prodaj

je en harmonij, več fisharmenik, orgle s tremi spremeni, in več orgelje na sukanje za tiče vaditi; vse to tudi izdeluje in popravlja cerkvene orgle Janez Sodnikar, na sv. Jakopa nabrežji št. 20 v Ljubljani. (101—1)

Razpis službe.

Na Vrhniku je izpraznjeno mesto občinskega pisarja z letno plačo 400 gld. in 36 gld. pisne doklade. Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisanju, naj izvoli svoje prošnje poslati županijskemu uradu na Vrhniku do 15. aprila t. l.

Od županijskega urada na Vrhniku, dné 28. marca 1879. (107—1)

Karel Karinger,

trgovec v Ljubljani na mestnem trgu.

Zaloga pušek in revolverjev

najboljših Litihskih izdelkov.

(Dobrost se garantuje.)

1 dvocevka, predanca, strojeni cevi, gladko opravljena, 1 komad	gld. 10.—
1 isto takovna, a gravirana dvocevka	" 10.50
1 dvocevka, drateni cevi,	"
" fino gravirana	15.—
1 Lefacheux dvocevka, strojeni cevi, gravirana	19.—
" " fino gravirana,	24.—
" bernardski cevi,	bernardski cevi,
" fino gravirana	27.—
1 Lancaster dvocevka, drateni cevi, fino gravirana	38.—
" fino gravirana, cevi od rožnega ali nageljnovega damasta, od gld. 40.—45.	

Zaloga revolverjev, kaliber 7 a 9 m/m, jeden komad od gld. 5.50 do gld. 10.

Vedno v zalogi so: patroni za puške in revolverje vsake velikosti, in sploh vse potrebno za nabiranje; lovske torbe; vlagališča (futerale) za puške in revolverje; noži in vilice za na pot; kozarci in sklenice; kortiki (hirschfingere); lovski noži; prahovnice pušverhörner) iz kovino ali roga; piščalka za znamenja dajati; ogrljaki; korale za dresiranje; biči, itd. Naročbe se natančno izvršujó.

Najnovejši izdelek za one, ki kadé, so nepotratljive pipe od bele prsti,

tako zvane Uhatiusove pipe, ker se od spodaj nagnajo, z lepimi lovskimi slikami, veljá 1 komad 1 gld. 20 kr. K takej pipi primerna cov od prave višnje za odsukati, 30 kr. Naročbe s pošto se točno izvršujó s poštnim pouzetjem. (105—1)

Proda se, ali v najem da

na lepem kraju, na zaloškej cesti pri Mariji devicini na polju ležeča hiša št. 83 s potrebnim poslopjem, prodajalnico z vso opravo, okolo ¼ grunta polja in 6 oralov hriba; na dalje več kolarskega lesa in orodja, in posode za vino. (100—2)

Razglas.

Visoko c. kr. namestništvo v Trstu je s št. 2815 od 12. t. m. mesečne semnje za živino, poljske prideške, gospodarsko in kmetijsko orodje, štacunsko blago itd. v Divači dovolilo, in bode z 26. aprilom t. l. pričenši, vsak mesec na ta dan tukaj semenj.

Ako bi bil na ta dan praznik ali nedelja, se preloži semenj na prihodnji delavnik.

Gospodarski svet v Divači,

dné 26. marca 1879. (102—2)

Solidne Firmen als Vertreter erwünscht.

(195—203)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.